

З МАТЭРЫЯЛЬНАЙ І ДУХОЎНАЙ СПАДЧЫНЫ

Помнікі архітэктурны і мастацтва

БУДЫНАК ЦАРКОЎНАПРЫХОДСКАЙ ШКОЛЫ ў СЛАЎГАРАДЗЕ

На вул. Ленінскай, 2. Пабудаваны ў канцы XVIII ст. з цэглы. Складаў адзіны ансамбль з царквой Раства Багародзіцы.

Аднапавярховае Г-падобнае ў плане збудаванне са скругленым вуглом. Накрыта пакатым двухсхільным дахам. У канцы 1950-х гадоў з паўднёвага боку зроб-

лена прыбудова, унутры — дадатковыя перагародкі, дзвярныя праёмы. Фасады будынка раскрапаваны неглыбокімі паўцыркульнымі нішамі з прамавугольнымі аконнымі праёмамі. Вуглавая частка аздоблена рустам і вылучана неглыбокім рызалітам з акном у цэнтры. Дамінуючая роля ва ўнутранай планіроўцы будынка належыць вуглавому памяшканню з зак-

Куток парку ў в. Свенск.

Галоўны фасад будынка паштовай станцыі.

ругленай сцяной. Астатнія памяшканні размешчаны без пэўнай сістэмы. Будынак школы — помнік архітэктуры класіцызму.

ЖЫЛЫ ДОМ У СЛАЎГАРАДЗЕ

Вул. Ленінская, 34. Пабудаваны ў пачатку XX ст. з дрэва.

Аднапавярховы прамавугольны ў плане будынак з двухсхільным вальмавым

Галоўны фасад мемарыяльнай капліцы.

дахам. Заходні і паўночны фасады прарэзаны прамавугольнымі аконнымі праёмамі, абрамленымі разнымі драўлянымі ліштвамі. Па перыметры будынка праходзіць двух'ярусны разны карніз, у арнаменце якога выкарыстаны раслінны і геаметрычны малюнкi. 2 несіметрычна размешчаныя ўваходы (паўднёвы і ўсходні) вылучаны разнымі навісямі на драўляных слупах. Унутры памяшканні размешчаны абাপал Г-падобнага калідора. Помнік гарадской жыллёвай архітэктуры.

ПАРК У в. СВЕНСК

У паўднёва-ўсходняй частцы вёскі. Закладзены ў пачатку XX ст. як сядзібны.

Парк эканамічнага тыпу. Яго тэрыторыя — чатырохвугольнік плошчай 12 га — абкружана па перыметры ліпавымі і вярбовымі аляямі. У цэнтры кампазіцыі — шырокі лужок. З аднаго боку яго агінае ліпавая алея, з другога — клёны і серабрыстыя таполі. У паўночнай частцы лужка размяшчаўся драўляны сядзібны дом (не захаваўся). На астатняй тэрыторыі парку яблыневы сад. Помнік садова-паркавага мастацтва.

ПАШТОВАЯ СТАНЦЫЯ ў СЛАЎГАРАДЗЕ

Вул. Ленінская, 49 а. Пабудавана ў 2-й палове XIX ст. з цэглы.

Аднапавярховы аб'ём Т-падобны ў плане, накрыты вальмавым дахам. Цэнтр галоўнага фасада вылучаны неглыбокім рызалітам, завершаным невялікім атыкам. Дзвярны праём стральчатага абрысу. Над уваходам казырок на 2 ажурных кансолях (чыгуннае ліццё). Вуглы будынка крапаваны лапаткамі з неглыбокімі стральчатымі нішамі. Высокія аконныя праёмы стральчатыя. Унутраная прастора будынка падзелена на 4 роўныя памяшканні, сіметрычна размешчаныя адносна шырокага калідора.

Станцыя пабудавана паводле тыпавога праекта, у дэкоры выкарыстаны элементы неаготыкі.

МЕМАРЫЯЛЬНАЯ КАПЛІЦА ў в. ЛЯСНАЯ

У цэнтры вёскі. Пабудавана ў пачатку XX ст. паводле праекта архітэктара А.Га-

Мемарыяльная капліца і помнік у гонар перамогі рускіх войскаў. Здымак пачатку 1980-х гадоў.

гена ў гонар 200-годдзя перамогі рускіх войск над шведскім корпусам генерала А.Левенгаўпта ў бітве 28.9.1708 г. пад Лясной.

Мураваны будынак цэнтрычнай шмат'яруснай аб'ёмна-прасторавай кампазіцыі. Завершаны высокім шатром з цыбулепадобнай галоўкай. У плане квадрат (15x15 м) са скругленымі вугламі. Ніжні ярус пастаўлены на стылабат з гранітных блокаў, завершаны поясам машыкуляў. На яго паўднёвым, паўночным і заходнім фасадах паўцыркульныя ўваходныя парталы, абрамленыя ляпнымі аркамі і стылізаванымі калонамі. Сцяна ўсходняга фасада прарэзана 2 вузкімі паўцыркульнымі аконнымі праёмамі, дэкарыравана мазаікай «Апостал Пётр». Другі ярус завершаны зубцамі ў выглядзе лаптаўчынага хваста. Аконныя лучковыя праёмы ў ліштвах. Галоўны фасад упрыгожаны мазаікай «Маці Боская з дзіцем», размешчанай над уваходным парталам. Па вуглах першага яруса і над уваходамі вузкія праёмы, якія надаюць будынку характар абарончага збудавання. Сцены абліцаваны жоўтай керамічнай пліткай, ліштвы акон і дзвярныя праёмы — белым пячанікам. Унутраная пра-

стора храма перакрыта крыжовым скляпеннем з распалубкамі. Размалёўкі, што ўпрыгожвалі сцены, не захаваліся.

Капліца — помнік мемарыяльнай архітэктуры, вырашаны ў псеўдарускім стылі. (Цяпер тут дзейнічае царква Святога Пятра. — Рэд.).

ПОМНИК У ГОНАР ПЕРАМОГІ РУСКІХ ВОЙСКАЎ У БІТВЕ ПАД ЛЯСНОЙ

У 1908 г. у гонар 200-годдзя перамогі рускіх войск каля в. Лясная пастаўлены помнік (скульптар А.Обер; бронза, граніт; агульная вышыня 3,5 м) — гранітная скала, на вяршыні якой выява арла (бронза), што топча шведскі сцяг са зламаным дрэўкам. Магутны ўзмах крылаў птушкі, напружанасць руху перадаюць драматызм барацьбы і пафас перамогі. На пастаменце — выява лаўровага вянка, дошка з пералікам рускіх палкоў — удзельнікаў бою і надпісам-прысвечэннем.

Збор помнікаў гісторыі і культуры Беларусі. Магілёўская вобласць. Мн., 1986. С 323—326, 332, 336.